

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

16. ročník, školský rok 2023/24

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročníkOG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* A felsorolt várak- és kastélyok neveit sorold a térképen található számokhoz, amelyek meghatározzák és szemléltetik előfordulási helyüket. Írd a válaszlapra a megfelelő betű- és számkombinációt.

a) Dévény/Devín – vár

b) Nyitra /Nitriansky -vára

c) Csábrág/Čabrad' – vára

d) Kapi/Kapušany – vára

e) Zsolnalitva/Lietava – vára

f) Liptóújvár/Liptovský Hrádok – vár és kastély

g) Selmecbánya/Banská Štiavnica – Óvár

h) Krasznahorka/Krásna Hôrka – vára

ch) Borostyánkő /Pajštún – vára

i) Tornai/Turniansky- vár

2.* A képen egy nagyon érdekes rendhagyó , Szlovákiában található erődítési építményt látni. Írd a válaszlapra a helyes válaszokat az alábbi kérdésekre:

a) Melyik községben található az építmény?

b) Melyik nagyobb város mellett található ez a község?

Válassz az alábbi lehetőségek közül:

*Tóketerebes/Trebišov, Nagyszombat/Trnava,
Nagytapocsány/Topolčany*

c) Hogyan nevezik ezt az erődítési építményt

Válassz a felsorolt lehetőségek közül:

bástya/ bastión, védővár/tvrzda, öregtorony /donjon

3.* Az alábbi következtetések alapján állapítsd meg, mely várakról, kastélyokról van szó. A megoldást írd a válaszlapra.

a) Egy ideig a Lengyel Királysághoz tartozott, falai közül sikerült Benyovszky Móricznak megszöknie.

b) A királyi hadsereg 1312-ben elfoglalta – még a rozgonyi ütközet előtt – később a Kapy család felújította.

c) 1720 -tól egészen 1945-ig az Erdődy család birtokában volt, aki jelentősen átalakította. 1951-től egészen a 20. század 90-es éveig itt ifjúsági nevelőintézet működött.

d) Megemlíti Anonymus krónikája, később Stiborici Stibor (Stibor zo Stiboric) kapta ajándékba.

e) A Zobor- hegy közelében épült és jelenleg itt működik a püspöki hivatal.

f) Területén négykaréjos rotunda/ štvorapsidová rotunda (1. számú kép) épült. A legismertebb tulajdonosa „Vág és Tatra urának” tekinthető.

g) A szikla legmagasabb részén található megfigyelő helyre meredek lépcsők vezettek, és a középső várhoz sziklába vájt alagúton lehetett eljutni (a 2. számú kép).

1. kép

2. kép

4.* Szlovákiában több erődítmény épült két folyó összefolyásánál.

Állítsd párba az erődítményeket a folyókkal. Írd a válaszlapra a megfelelő betű- és számkombinációt.

a) Vág és Béla/Váh a Belá

1) Budatín vára

b) Duna és Morva/Dunaj a Morava

2) Litóújvár/Liptovský Hrádok

c) Vág és Kysuca/Váh a Kysuca

3) Dévény/Devín – vár

Az egyik vár makettje, még a megsemmisítése előtt látható a képen.
Írd a nevét a válaszlapra.

5.* Figyelmesen nézd meg az alábbi képeket. A felsorolt lehetőségek közül írd a válaszlapra azt a hat várat/kastélyt, amelyek nem láthatók a képen.

Krasznahorka/Krásna Hôrka – vár, Borostyánkő/Pajštún – vár, Liptóújvár/Liptovský Hrádok – vár és kastély, Gidrafa/Budmerice – kastély, Trenčsén/Trenčín – vár, Tornai vár/Turniansky hrad, Zsolnalitva/Lietava – vár, Lubló vára/Lubovniansky hrad, Szmolány /Smolenice –várkastély, Lednic/ Lednica – vár, Dévény/Devín – vár, Selmecebánya/Banská Štiavnica – Óvár

6.* Válaszd ki a helyes lehetőséget a felsoroltak közül és írd a válaszlapra.

Több erődítményben megmaradt a pottyanató/ prevét. Ez a: *kijárat/bejárat, illemhely, aluljáró.*

b) Kapi várában/ Kapušiansky hrad fennmaradt a pottyanató/ prevét vagy nem maradt fenn?

7.* Az alábbi információk egyes várakhoz/kastélyokhoz fűződnek. Állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) A trencsényi várban múzeumi tárlat is látható.
- b) Beckó vára nem épült kősziklán.
- c) Gidra/Budmerice kastélyának építészeti stílusa az elektricizmus.
- d) Krasznahorka vára/Hrad Krásna Hôrka nem található Gömörben/Gemer.
- e) Kapi vára /Hrad Kapušany nem található Sáros/Šariš történelmi részében.
- f) Szomolány /Smolenice várkastélyának felújítása a második világháború után fejeződött be.
- g) Selmecebánya Óvára/Starý zámok Banská Štiavnica az eredetileg barokk templom átépítésével létesült.
- h) Borostyánkő / Pajštún várában található az érdekes díszes tartók/ krakorce, figurális boltív zárókő /maskaron alakjában.
- i) A Tornai vár /Turniansky hrad a Szlovák Paradicsom /Slovenský raj területén található.
- j) Gács várkastélya/Haličský zámok középkori vár helyén épült.

8.* Az alábbi lehetőségek közül melyek fejezik ki a jobbágyok helyzetét a középkorban? Írd a válaszlapra a helyes válaszok 4 betűjelét.

- a) közönséges emberek
- b) közönséges emberek, papok és szerzetesek
- c) korlátlan költözködés lehetősége
- d) a személyes szabadság elvesztése
- e) kötelezően védték urukat
- f) kötelező adófizetés
- g) kötelezően kellett dolgozniuk

9.* A felsorolt lehetőségek közül válassz négy olyan erényt, amelyet a középkori lovagoktól elvártak. Írd a válaszlapra a helyes lehetőségek betűjeleit.

- a) tisztelet a nők iránt
- b) hűségesen teljesíteni a kötelességeket
- c) igazmondás
- d) tisztelni a műveltséget
- e) hűség a kereszténységhez
- f) az ellenség iránti kegyelem
- g) a gyengébbek megvédése

10. Figyelmesen olvasd el az alábbi szöveget és írd a válaszlapra a hiányzó információkat.

Szláv őseink ... **A** ... végén és ... **B** ... század elején telepedtek le Szlovákia területén. Részben földbe süllyesztett hajlékokban éltek, amelyeket ... **C**-nek hívunk. Kerámiáik kezdetben durvák voltak, mivel ... **D** ... korong nélkül készítették. A kerámia ... **E** ... típusú néven is ismeretes.

11. A 9. század második felében Nagy-Morávia terjedelmes birodalommá növekedett és elfoglalta Közép- Európa területeit. Az alább felsorolt területek közül válaszd ki azokat, amelyek nem tartoztak közéjük.

Tiszántúl/Zátisie, Volga mente/Povolžie, Visztula mente/Visliansko, Csehország/Čechy, Bulgária/Bulharsko, Luzsica/Lužice, Karintia/Korutánsko

12. Írd a válaszlapra Nagy-Morávia három legjelentősebb, Szlovákia területén belüli központjának jelenlegi nevét, amelyeket korabeli írott forrásokból ismerünk. Segít a kezdőbetű vagy az utolsó betű.

13. A Proglas/Előszó című irodalmi alkotással és szerzőjével kapcsolatban válaszd ki a helyes megoldást az alábbi lehetőségekből. Írd a válaszlapra a helyes betű-és számkombinációt.

a) Ki volt a mű szerzője?

(1) Konstantín, (2) Metód, (3) Gorazd

b) Mihez íródott az előszó:

(1) Nagy-Morávia törvényeihez, (2) az ószláv nyelvre lefordított Ószövetséghez, (3) az ószláv nyelvre lefordított Evangéliumokhoz

c) Melyik uralkodó hívta meg Nagy-Moráviába az Előszó/Proglas szerzőjét?

(1) I. Mojmir, (2) Rastislav, (3) I. Svätopluk

14. Állítsd párba az uralkodók neveit az eseményekkel, amelyek uralkodásuk idején történtek. Írd a válaszlapra a helyes betű-és számkombinációt.

a) I. István	1) uralkodása idején betörték Magyarországra a tatárok.
b) II. András	2) megszüntette a nyitrai részfejedelemséget
c) III. András	3) kiadta az Aranybullát
d) Kálmán	4) uralkodása idején Csák Máté nádor volt és a nemesség hatalma erősödött
e) IV. Béla	5) uralma idején vált kereszténnyé az ország

15. A 13. században a mi területünkön is fejlődni kezdtek a városok. A legrégebb (fennmaradt) városi kiváltságokban, amelyek Szlovákia területéhez kötődnek, Nagyszombat/Trnava részesült. Válaszolj az alábbi kérdésekre.

- a) Melyik évben részesült Nagyszombat városi kiváltságokban?
- b) Melyik három város részesült legrégebben városi kiváltságokban (1250 előtt)?

Selmecbánya/Banská Štiavnica, Rozsnyó/Rožňava, Korompa/Krupina, Körmöcbánya/Kremnica, Kisseben/Sabinov, Óbars/Starý Tekov

a képen Nagyszombat/Trnava szimbólumának későbbi
ábrázolása látható

16. Figyelmesen olvasd el Luxemburgi Zsigmonddal kapcsolatos állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem válaszokat.

- a) német király és német-római császár volt
- b) a leghosszabb ideig uralkodó magyar király volt a középkorban, mivel 60 évig uralkodott.
- c) megszervezte a törökök elleni keresztes háborút.

17. A 15. században négy királyi és nemesi családból származó uralkodók váltották egymást a magyar trónon. Írd a válaszlapra helyes sorrendben a uralkodóházakat úgy, ahogy egymást követték a trónon.

Habsburgok, Hunyadyak, Jagellók, Luxemburgiak

18. Válaszd ki a helyes lehetőséget a felsoroltak közül és írd a válaszlapra.

- a) A reneszánsz kezdetének helyszíne
Pireneusi félsziget, Balkán, Appenin félsziget.
- b) Magyarországra a reneszánsz Korvin Mátyás felesége révén került, aki ebből a városból származott:
Torino/ Turín, Nápoly/Neapol, Róma/Rím.
- c) A képen a legszebb reneszánsz szlovákiai épület látható, amely ebben a városban található: *Bajmóc/ Bojnice, Nagybicse/Bytča, Bártfa /Bardejov.*

19. Figyelmesen olvasd el az alábbi szöveget és írd a válaszlapra a hiányzó szavakat.

Amikor 1453-ban az Oszmán Birodalom elfoglalta ... A ... Birodalmát, az európai kereskedelem több ázsiai országgal megszűnt. A portugálok voltak az elsők, akik új módot kerestek arra, hogy ... B ..-ba utazzanak a . ... C ... nevű vitorlás hajókon. Végül utazásaik során az európaiak is felfedezték Amerikát. A spanyolok meghódították az aztékok birodalmát, amelynek többsége a mai ... D .... államban volt. Dél-Amerikában egy másik fontos.....E... birodalmat is meghódították, amely szintén a mai Peru területén helyezkedett el.

20. 1517 -től elterjedt a katolikus egyház kritizálása az új találmány – a könyvnyomtatás segítségével. Írd helyesen a válaszlapra:

- a) a reformátor keresztnéve és vezetékneve, aki megírta a 95 tételt amelyben véleményt mondott arra, hogy mi rossz az egyházban,
- b) a pápa neve, aki 1545-ben összehívta az egyházi zsinatot, amely megreformálta az egyházat, amit ellenreformációnak is neveznek.

21. Figyelmesen olvasd el az alábbi szöveget és írd a válaszlapra a hiányzó szavakat.

A 17. század folyamán a legtöbb európai államban megváltozott a kormányzás rendszere, mivel a nemesség elvesztette befolyását. Ezért az uralkodó kezdett....**A**.... uralkodni. Franciaországban erre példa volt a "Napkirályként" emlegetett ... **B**.... Csak Hollandiában és a szigetországban ... **C** ... a kormányok elutasították az ilyen rendszert.

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Fotografie: Miroslav Papaj, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: NIVaM, 2024 a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády